

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

- Děti, žáci a studenti se speciálními potřebami mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, na vytvoření nezbytných podmínek, na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení.
- Speciální vzdělávací potřeby dětí, žáků a studentů zjišťuje **školské poradenské zařízení**

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Podmínky vzdělávání:

- Odstraňování architektonických bariér
- Uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu
- Používání kompenzačních pomůcek, vhodných učebnic a učebních pomůcek
- Uplatňování alternativních forem komunikace – znaková řeč, Braillovo písmo, AAK
- Využívání působení druhého pedagoga
- Spolupráce s rodiči
- Spolupráce s poradenskými pracovníky

Žáci se speciálními potřebami:

- **žáci se zdravotním postižením**
- **žáci se zdravotním znevýhodněním**
- **žáci se sociálním znevýhodněním**
- **žáci nadaní a mimořádně nadaní**

Žáci se zdravotním postižením

Za žáky se **zdravotním postižením** se považují žáci:

- s tělesným postižením
- se zrakovým postižením
- se sluchovým postižením
- s mentálním postižením
- s autismem
- s vadami řeči
- se souběžným postižením více vadami
- se specifickými poruchami učení nebo chování

Žáci s tělesným postižením, zdravotně oslabení, dlouhodobě nemocní

- Omezení pohybu, někdy až celková nehybnost.
- Izolovanost, závislost na okolí, potíže se sebeobsluhou, obtíže v oblasti komunikační a sociální.
- S využitím kompenzačních pomůcek může většinou absolvovat všechny předměty (vyjma předmětů, kladoucích důraz na motoriku – geometrie, Vv, Tv).

Žáci s tělesným postižením, zdravotně oslabení, dlouhodobě nemocní

Podmínky vzdělávání:

- **odstraňování architektonických bariér,**
- **technické vybavení pro pohyb po škole, případně využití asistenta,**
- **didaktické pomůcky,**
- **používání kompenzačních pomůcek (vozík, lehátka, vhodné stolky a židle),**
- **PC.**

Žáci se zrakovým postižením

Nezbytné podmínky - jsou u jednotlivých žáků individuálně odlišné a musí odpovídat stupni a druhu jejich postižení:

Slabozrací
Se zbytky zraku
Nevidomí

Lehčí vady – s optickými pomůckami zvládnou.

Těžké vady – upravené podmínky, technické vybavení učeben, kvalifikovaní spec. pedagogové.

Žáci se zrakovým postižením

Obsah vzdělávání:

- prostorová orientace a samostatný pohyb,
- psaní na počítači a práce na počítači,
- zraková stimulace, práce s optickými pomůckami, spec. příprava čtení a psaní bodového písma, logo péče a zdravotní TV,
- převod učebnic do bodového písma, plastická vyobrazení vybraného učiva, materiály ve zvětšeném písmu,
- doporučené nepovinné předměty: příprava individuální hry na hudební nástroj, hudební nauka, sborový zpěv.

Žáci se zrakovým postižením

Podmínky vzdělávání:

- ┌ podnětné prostředí, znalosti učitele z oblasti ZP,
- ┌ nižší počet žáků ve třídě,
- ┌ materiální a technické vybavení, speciální učebnice, optické pomůcky, odstranění bariér v prostorách školy, vhodné osvětlení,
- ┌ didaktické kompenzační pomůcky (modely, lupy, počítače s programy,...),
- ┌ seznámení spolužáků s problematikou ZP,
- ┌ předměty speciální péče (prostorová orientace a samostatný pohyb).

Žáci se sluchovým postižením

Nezbytné podmínky - jsou u jednotlivých žáků individuálně odlišné a musí odpovídat stupni a druhu jejich postižení:

Nedoslýchaví – elektronické **sluchadlo**. Jedinci s lehkou sluchovou vadou, kteří používají kvalitní sluchadlo, rozumějí mluvené řeči i bez odezírání. Postižení střední a těžkou nedoslýchavostí používají kvalitní sluchadlo, obtížněji rozumějí mluvené řeči, někdy si pomáhají odezíráním.

Ohluchlí po částečném rozvoji řeči (ve 2 až 4 letech), mohou za předpokladu, že se naučí dobře odezírat, udržet dobře srozumitelnou řeč na obsahově přibližně stejné úrovni jako před ohluchnutím. Někdy postiženým pomohou kochleární implantáty a další technické pomůcky.

Prelingválně neslyšící (neslyšící od narození) – omezený řečový a jazykový vývoj.

Žáci se sluchovým postižením

Obsah vzdělávání:

- odlišný přístup u jazykových předmětů a v Hv,
- Hv u žáků s těžkým SP nahradit hudebně-dramatickou výchovou,
- speciální metodický přístup v oblasti komunikace (obtížné dosahování dovednosti vyjadřovat se srozumitelně i chápat složitější sdělení),
- posilování kompetencí v oblasti informačních technologií,
- právo na volbu jazyka komunikace,
- speciální učebnice (zjednodušené texty, běžná slovní zásoba, jednoduchá stavba vět).

Žáci se sluchovým postižením

Podmínky vzdělávání:

- ┃ právo na výběr vzdělávací cesty (bilingvální program, orální program, program totální komunikace),
- ┃ nižší počet žáků ve třídách,
- ┃ znalost problematiky SP všemi pedagogy,
- ┃ možnost úpravy obsahu učiva jednotlivých předmětů,
- ┃ znalost speciálních metod,
- ┃ pokračování v logopedické péči,
- ┃ materiální a technické vybavení a účinné kompenzační pomůcky,
- ┃ běžné i speciální učebnice, výukové videoprogramy, didaktické pomůcky aj.,
- ┃ SP žáci se sníženou úrovní rozumových schopností by se měli vyučovat podle speciálního vzdělávacího programu.

Žáci s mentálním postižením

Obsah vzdělávání:

- učivo zjednodušené a upravené, podle stupně vady,
- vytváření základních dovedností, návyků, vědomostí k uplatnění v praxi,
- rozvoj duševních a tělesných schopností,
- respektování individuálních zvláštností,
- vhodně upravené podmínky,
- přípravné stupně.

Žáci s mentálním postižením

Podmínky vzdělávání:

- snížený počet žáků ve třídě,
- vhodně upravené prostředí,
- speciální učební metody,
- výběr učiva,
- učitel se spec. ped. kvalifikací,
- speciální zařízení a kompenzační pomůcky,
- speciální učebnice.

Žáci s autismem

Obsah vzdělávání:

- výběr vhodného učiva na základě předpokladů žáka k učení,
- podle vhodných vzdělávacích programů,
- individuální vzdělávací plány.

Žáci s autismem

Podmínky vzdělávání:

- upravené prostředí, samostatná lavice,
- individuální přístup,
- PC,
- učitel, vzdělaný v problematice.

Žáci s vadami řeči (komunikačních schopností)

Předpokladem úspěšného zvládnutí učiva v rámci RVP ZV je intenzivní **logopedická péče**.

Vzdělávání podle individuálních vzdělávacích plánů v jazykových předmětech.

- Speciální třídy ve školách pro žáky s vadami řeči
- Integrace v běžných školách

Žáci s vadami řeči

Podmínky vzdělávání:

- ┃ individuální logopedická péče, která se prolíná všemi předměty,
- ┃ individuální přístup pedagoga,
- ┃ informovanost všech vyučujících o problematice řečového postižení žáka,
- ┃ vhodné sociální klima,
- ┃ snížený počet žáků ve třídě,
- ┃ zohledňující přístup ke klasifikaci,
- ┃ spolupráce s rodiči,
- ┃ spolupráce s SPC a s odbornými lékaři.

Žáci se souběžným postižením více vadami

Žák, postižený dvěma nebo více vadami, na sobě **nezávislými, z nichž každá by jej opravňovala k zařazení do spec. školy.**

Tři skupiny:

- 1) společný znak – MR,**
- 2) kombinace vad tělesných, smyslových a vad řeči,**
- 3) autistické děti (+ děti s autistickými rysy).**

Žáci se specifickými poruchami učení (SPU)

Obsah vzdělávání:

- obsah v zásadě stejný od vzdělávání ostatních žáků,
- obtíže při získávání kompetencí k učení,
- podpora schopnosti koncentrace, potlačování hyperaktivity,
- obtíže v oblasti písemné komunikace (čtení, psaní, pravopis).

Žáci se specifickými poruchami učení (SPU)

Podmínky vzdělávání:

- ┌ individuální péče, respektování pracovního tempa, časté opakování učiva,
- ┌ individuální přístup pedagoga,
- ┌ přihlédnutí k charakteru vady při klasifikaci a hodnocení,
- ┌ použití metod nápravy SPU,
- ┌ snížený počet žáků ve třídě,
- ┌ pravidelný režim dne,
- ┌ relaxace,
- ┌ spolupráce s rodiči.

Žáci s poruchami chování

Obsah vzdělávání – podle předpokladů k učení:

- žáci s normálními předpoklady k učení
- žáci se sníženými předpoklady k učení

Nutné diferencovat výchovné a vzdělávací postupy, metody, formy práce.

Žáci s poruchami chování

Podmínky vzdělávání:

- použití spec.-ped. metod a forem práce,
- nižší počet žáků ve třídě,
- změna uspořádání vybavení třídy,
- odpočinkový kout,
- vybavení pro sport a volný čas,
- vhodná doprava do školy.

Žáci se zdravotním znevýhodněním

Za žáky se zdravotním znevýhodněním se považují žáci:

- zdravotně oslabení**
- dlouhodobě nemocní**
- s lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování**

Žáci se sociálním znevýhodněním

Za žáky se sociálním znevýhodněním se považují žáci:

- **z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením**
- **ohrožení sociálně patologickými jevy**
- **s nařízenou ústavní výchovou**
- **s uloženou ochrannou výchovou**
- **žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu**

Žáci se sociálním znevýhodněním

Obsah vzdělávání:

- **zajistit úspěch v majoritní kultuře při zachování jazykové a kulturní identity,**
- **doplnit vzdělávací obsah o historii, kulturu, tradice dané národnosti,**
- **budování vlastní identity,**
- **IVP.**

Žáci se sociálním znevýhodněním

Podmínky vzdělávání:

- **individuální nebo skupinová péče,**
- **přípravné nebo specializované třídy,**
- **pomoc asistenta,**
- **odlišné metody a formy práce,**
- **vlastní učebnice.**

Vzdělávání žáků se zdravotním postižením a znevýhodněním

Do ŠVP jsou zařazeny

- **speciální vyučovací předměty** (znakový jazyk)
- **předměty speciálně pedagogické péče** (logopedická péče, řečová výchova, komunikační dovednosti, prostorová orientace a samostatný pohyb zrakově postižených, sociální dovednosti)

Při identifikaci speciálních potřeb žáka a jeho vzdělávání se využívá služeb **školských poradenských zařízení a odborných pracovníků školního poradenského pracoviště** se souhlasem rodičů

Žáci nadaní a mimořádně nadaní

Školy a školská zařízení vytvářejí podmínky pro **rozvoj nadání dětí, žáků a studentů.**

K rozvoji nadání dětí, žáků a studentů lze uskutečňovat **rozšířenou výuku** některých předmětů nebo skupin předmětů.

Ředitel školy může mimořádně nadaného žáka na žádost rodičů (zákon č. 94/1963 Sb. O rodině ve znění pozdějších předpisů) **přeřadit do vyššího ročníku.** Podmínkou přeřazení je absolvování zkoušek z učiva, které žák nebude absolvovat.